Eduskunnan tarkastusvaliokunnan lisätietopyyntö 25.11.2016 koskien viraston edustajan vastauksia medialle

Johdon tuen päällikkö Nina Alatalo

Liite 1. Valtiontalouden tarkastusviraston vastaus lisätietopyyntöön

Eduskunnan tarkastusvaliokunta (jäljempänä tarkastusvaliokunta) on pyytänyt Valtiontalouden tarkastusvirastolta (jäljempänä tarkastusvirasto) lisätietoja. Tarkastusvaliokunnan kokouksessa käytiin keskiviikkona 23.11.2016 valmistava keskustelu asiasta Finavia ja valtionyhtiöiden riskienhallinta, josta tarkastusvaliokunta päätti antaa mietinnön. Tarkastusvaliokunnan mietinnön valmistelua varten tarkastusvaliokunta pyytää lisätietoja koskien viraston edustajan vastauksia medialle. Tarkastusvaliokunta toivoo saavansa tarkat ”sitaatit” medialle sanotusta.

Lausunnossaan tarkastusvirasto selvitti Valtiontalouden tarkastusviraston viestinnän perustaa:

Laillisuustarkastus 13/2016: Vastuukysymykset Finavian johdannaisvastuiden selvittämisessä valmistui 20.6.2016

Tarkastussuunnitelmassa 2016–2020 päätettiin laillisuustarkastuksen aloittamisesta 17.12.2015

Lehdistötiedote 30.12.2015 (liite 2.)

Laillisuustarkastuksen tiedotteet 26.5.2016, 7.6.2016 ja 21.6.2016 (liite 3.)

Valtiontalouden tarkastusviraston edustajien vastaukset medialle

Mediassa oli joulukuussa 2015 Finavian asia esille yhtiön edustajien haastatteluiden muodossa, jonka jälkeen median yhteydenotot ja haastattelupyynnöt kohdistuivat tarkastusvirastoon. Tarkastusviraston vastauksia on median yhteydenottoihin käsitelty mm. alla mainitusti.

A. HS 22.12.2015: ylijohtaja Marko Männikkö

B. Iltalehti 22.12.2015: ylijohtaja Marko Männikkö

C. Taloussanomat 23.12.2015: ylijohtaja Marjatta Kimmonen ja tuloksellisuustarkastusjohtaja Jarmo Soukainen

D. HS 29.12.2015/30.12.2015: ylijohtaja Marko Männikkö

E. Yle Uutiset 29.12.2015: ylijohtaja Marko Männikkö

F. Kauppalehti 14.1.2016: johtaja lainsäädäntöasiantuntija Matti Vedenkannas

G. STT, viitannut mm. Iltalehti 26.5.2016: viestintäpäällikkö Päivi Suihkonen

H. STT, viitannut mm. Pohjolan Sanomat 17.6.2016: ylijohtaja Marko Männikkö

I. Keskisuomalainen 18.6.2016: ylijohtaja Marko Männikkö

J. Iltalehti 21.6.2016, lehtiartikkeli ja http://paja.tykki.eu/uutiset/2016062121769951_uu.shtml ylijohtaja Marko Männikkö

K. Yle Uutiset 21.6.2016: ylijohtaja Marko Männikkö

L. HS 21.6.2016: ylijohtaja Marko Männikkö

M. Iltasanomat 21.6.2016: ylijohtaja Marko Männikkö

N. HS 22.6.2016: ylijohtaja Marko Männikkö

Tarkastusviraston edustajien vastauksia medialle on listattu alla. On huomioitava, että alla on viitattu sellaisiin artikkeleihin, joita varten tarkastusviraston edustajia on haastateltu ja joissa esiintyy heidän suoria lainauksiaan. Mukana on alkuperäislähteitä, joissa sitaatit on ensimmäisenä julkaistu. Tarkastusvirasto seuraa mediaseurannan avulla vakiokäytännön mukaisesti toimintansa käsittelyä julkisuudessa.

A) HS 22.12.2015, Finaviaan ja ministeriöön tehdään poikkeuksellinen laillisuustarkastus – ”Onko veronmaksajien kokonaisetua mietitty?”

Valtiontalouden tarkastusviraston ylijohtaja Marko Männikkö sanoo, että Finaviassa tehtävä laillisuustarkastus on ”poikkeuksellinen menettely”. Virasto tekee laillisuustarkastuksia vain joitakin kertoja vuodessa.

Tarkastusvirasto edellytti jo kaksi vuotta sitten, että valtio-omistaja eli liikenneministeriö selvittää Finavian 2009-2011 hallitusten vastuun tapahtumista. Samoin tarkastusvirasto edellytti, että ministeriö selvittää yhtiön toimivan johdon vastuun tapahtumista.

”Poikkeuksellista Finavian laillisuustarkastuksessa on, että me teemme sen tuloksellisuustarkastuksen jälkeen. Yleensä se aina riittää, mutta käymme vielä Finavian laillisuus- ja asianmukaisuuskysymykset läpi”, Männikkö kertoo.

Finavian hallitus käynnisti oikeustoimet entistä hallitusta, johtoa ja tilitarkastusyhtiötä kohtaan vuoden 2015 aikana, mutta luopui niistä äkisti joulukuussa.

”Haluamme selvittää, ovatko Finavia ja ministeriö miettineet tässä valtion eli veronmaksajien kokonaisetua”, Männikkö sanoo.

Valtiontalouden tarkastusvirasto ei siis ota kantaa Finavian entisen johdon toimintaan, vaan nykyjohdon ja omistajaohjauksen tekemisiin.

Männikko muistuttaa, että liikenneministeriö on selvästikin ollut kanteista luopumisen kannalla.

”Liikenneministeriö hallitsee sataa prosenttia osakkeista, joten liikenneministeri olisi voinut tehdä päätökset myös yhtiökokouksen kautta. Se olisi ollut läpinäkyvää”, Männikkö sanoo.

Männikkö ihmettelee sitä, että Finavian hallitus jätti päätöksenteon kanteista aivan vuoden loppuviikoille, vaikka aikaa valmistella asiaa oli useita vuosia. Kanneoikeus vuoden 2010 johdannaisten tappioista päättyy vuoden lopulla, minkä jälkeen Finaviailla ei käytännössä ole mahdollisuuksia saada korvauksia.

”Tarkastusviraston haluaa vastauksen siihen, miksi isosta 34 miljoonan euron korvausvaatimuksesta on luovuttu. Voisi lähteä siitä, että valtio haluaa hakea aiheutetun vahingon takaisin”, Männikkö sanoo.

B) Iltalehti 22.12.2015, Finavia ja ministeriö VTV:n syyniin - kohupäätös sorvattiin kulisseissa

Valtionyhtiö Finavia teki vuosina 2009-2011 johdannaissopimuksia, jotka kävivät kalliiksi.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) teki vyyhdistä tuloksellisuustarkastuksen, jonka mukaan sopimusten "tarkoituksenmukaisuus on ollut epäselvä". Joulukuussa 2013 julkaistussa tarkastuskertomuksessa muistutetaan sopimusten ominaispiirteestä: "niihin voi liittyä teoriassa ääretön riski taloudellisesta tappiosta".

Takkiin tuli lopulta lopulta 34 miljoonaa euroa.

Finavia ilmoitti viime viikolla, ettei se nosta johdannaissopimuksista kannetta yhtiön silloista toimitusjohtajaa ja hallitusta vastaan. Kanteista tilintarkastusyhtiötä vastaan luovuttiin Helsingin Sanomien mukaan jo aiemmin syksyllä.

Yhtiö luopui kanteista HS:n mukaan yllättäen sen jälkeen liikenneministeri Anne Berner (kesk) oli yhteydessä Finavian nykyhallitukseen. Finavian mukaan oikeustoimia ei missään vaiheessa käynnistetty, eikä niitä näin ollen myöskään keskeytetty äkillisesti.

Joka tapauksessa VTV on päättänyt tehdä laillisuustarkistuksen sekä Finaviaan että sen omistajaohjauksesta vastaavaan liikenneministeriöön.

- Asia pitää selvittää. Eli nimenomaan käydä läpi prosessi ja perusteet, joilla kanteista on päätetty luopua, VTV:n ylijohtaja Marko Männikkö sanoo Iltalehdelle.

- Sanoisinko näin, että lähtökohta on se, että jos on aiheutettu vahinkoa, niin korvausta haetaan. Mutta kysymystä siitä, onko aiheutettu vahinkoa, ei ole vielä arvioitu.

"Kovin vähän jää aikaa"

Ylijohtaja Männikön mukaan on poikkeuksellista, että tuloksellisuustarkastuksen jälkeen tehdään laillisuustarkastus, jossa päätösten asianmukaisuuteen ja hyvään hallintotapaan pureudutaan normaalia jälkiseurantaa perusteellisemmin.

Finavian hallituksen puheenjohtaja Riitta Tiuraniemi jätti pestinsä aiemmin joulukuussa. Hän syytti HS:n haastattelussa ministeriötä "hyvän hallinnon vastaisesta" omistajaohjauksesta. Berneriä syyttänyt Tiuraniemi sanoi HS:lle, ettei valtio-omistaja voi yhtiökokouksen ulkopuolella tehdä päätöksiä yhtiön hallituksen puolesta.

Bernerin johtaman ministeriön rooli päätöksenteossa itsessään ei ole ongelmallinen, sillä ministeriön kuuluukin ohjata valtionyhtiöitä aktiivisesti, VTV:n Männikkö sanoo.

Se olisi kuitenkin voinut ohjata Finaviaa läpinäkyvämmin eikä kulissien takana, kuten nyt on käynyt. Etenkin, kun itse asia on merkittävä ja liittyy "laajemminkin valtiokokonaisuuden toimintaperiaatteisiin", ylijohtaja sanoo.

- Tämän tyyppisissä tilanteissa, kun omistajalla on mahdollisuus käyttää yhtiökokousta, niin se on läpinäkyvä tapa asioiden tekemiseen.

- Se on meillä ollut yleisesti kantana, että merkittävät päätökset on asianmukaista viedä läpi yhtiökokouksen kautta.

Erikoista on Männikön mukaan myös se, että Finavia päätti kanteiden kohtalosta vasta viime viikolla. Kanneoikeus vuonna 2010 tehtyjen johdannaiskauppojen osalta päättyy jo vuodenvaihteessa.

- Jos ministeriö, siis omistaja, haluaisi toimia toisin kuin yhtiön hallitus, niin kovin vähän jää aikaa.

Tiistai-iltaisessa tiedotteessa ministeri Berner kuitenkin vakuuttaa, että vuonna 2011 tehtyjen johdannaissopimusten osalta on edelleen mahdollista nostaa siviilikanteita. Finavian toimitusjohtaja Kari Savolaisen mukaan juuri vuonna 2011 tehtiin pääosa miljoonatappioihin johtaneista sopimuksista.

Puolen vuoden projekti

Kummeksunnasta huolimatta Männikkö muistuttaa, että laillisuustarkastus on vasta alkumetreillä.

Nyt on tehty vasta päätös tarkastuksen ja sen suunnittelemisen aloittamisesta. Ennen varsinaista tarkastusta suunnitelma käydään vielä läpi Finavian ja liikenneministeriön kanssa. Valmista pitäisi olla puolen vuoden sisällä.

- Lopputulos voi hyvinkin olla se, että asia on perusteellisesti harkittu ja päätös valmisteltu asianmukaisesti. Sen takia en voi ennakoida lopputulosta.

Havaintojensa pohjalta VTV antaa julkisen tarkastuskertomuksen. Mikäli epäselvyyksiä paljastuu, saattavat ne päätyä eduskunnan käsiteltäviksi.

- Eduskunnan tarkastusvaliokunta on se valiokunta, joka voi ottaa näitä asioita käsittelyyn, Männikkö sanoo.

Finavian hallitus on tehnyt Finanssivalvonnalle kantelun johdannaissopimuksia myyneistä pankeista. Myös poliisille on tehty tutkintapyyntö kahdesta Finavian entisestä työntekijästä.

Laillisuustarkastuksesta kertoi ensimmäisenä Helsingin Sanomat

C) Taloussanomat 23.12.2015, Edellinen tarkastus 30 vuotta sitten – Anne Berner nousee Urpo Leppäsen seuraan

Kuuden miljoonan markan ylitys

Edellinen yksittäisen ministeriön toimiin kohdistuva tarkistus tehtiin 30 vuotta sitten, tuloksellisuustarkastusjohtaja Jarmo Soukainen VTV:stä muistelee. Vuonna 1985 tarkastusvirasto kävi läpi Suomen maaseudun puoluetta edustaneen työvoimaministerin Urpo Leppäsen johtaman ministeriön työllisyysmäärärahojen käyttöä.

– Työministeri Urpo Leppäsen osalta tehtiin selvitys kiinteän määrärahan ylityksestä, Soukainen sanoo Taloussanomille.

20 miljoonan markan kiinteä määräraha ylittyi lähes kuudella miljoonalla markalla. Tarkastusvirasto piti päätöksessään työvoimaministeri Leppästä sekä ministeriön kansliapäällikköä vastuullisina ylityksestä.

– Tuoreessa tapauksessa selvitämme, onko valtion talouden näkökulma unohtunut, Soukainen sanoo.

Akuutti tarkastus harvinainen

Leppäsen kohdalla kyseessä ei ollut vielä laillisuustarkastus, joiden tekemisen VTV aloitti neljä vuotta sitten. Normaalisti laillisuustarkastukset perustuvat VTV:n pidemmän aikavälin riskianalyyseihin. Niitä tehdään 2–4 vuodessa.

– Tällä tavalla akuuttiin asiaan liittyvää tarkastusta ei ole ollut 20 vuoteen, tilintarkastuksen ja laillisuustarkastuksen yksikön ylijohtaja Marjatta Kimmonen muistelee. Hän pitää harvinaisena, että aihe tuli näin akuutisti esiin.

VTV tekee suunnitelman Finavian nykyjohdon sekä omistajaohjauksen toimiin liittyvästä tarkastuksesta tammikuun aikana. Varsinaisen tarkastuksen valmistumiseen menee muutamia kuukausia, Soukainen arvioi.

Sekä 1980-luvun tapauksessa että Finavia-tarkastuksessa selvitykset kohdistuvat ministeriön toimintaan, eivät suoraan yksittäisiin henkilöihin.

D) HS 29.12.2015/30.12.2015, Tarkastusvirasto suosittelee yhä Finaviaa pitämään yhtiökokouksen vanhentuvista johdannais-tappioista – ministeri Berner yhä vastaan

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) suosittelee yhä Finaviaa päättämään yhtiökokouksessa siitä, nostaako yhtiö kanteet 34 miljoonan euron johdannaistappioista. VTV:n ylijohtaja Marko Männikkö sanoo Helsingin Sanomille, että päätökset kanteiden perumisesta ”on perusteltua viedä yhtiökokoukseen”.

Eduskunnan talousvaliokunnan puheenjohtaja Kaj Turunen (ps) puolestaan vaati maanantaina Finavian yhtiökokousta päättämään vuonna 2011 tehtyjen johdannaisten kanteista. Turunen sanoi maanantaina Ylelle pitävänsä hyvänä sitä, että Bernerin omistajaohjaustoimet selvitetään.

Liikenneministeri Anne Berner (kesk) on ollut haluton pitämään yhtiökokousta. Yhtiökokous vapauttaisi yhtiön nykyisen hallituksen vastuusta. Berner katsoo edelleen Helsingin Sanomille lähettämässään viestissä, että yhtiökokoukselle ei ole ilmennyt tarvetta.

VTV:n ylijohtaja Männikkö sanoo, että virasto on viestittänyt kannan yhtiökokouksen järjestämisestä Finavialle ja liikenneministeriölle ”matkan varrella monestikin”. Virastolla ei tosin ole virallista mandaattia antaa Finavialle tai ministeriölle asiassa toimintaohjeita.

”Tästä on sen verran keskusteltu, että asia on selkeä”, Männikkö sanoo. Berner on vastakkaista mieltä.

”VTV ei ole edellyttänyt omistajaohjaukselta yhtiökokousta, eikä yhtiö ole omistajaohjaukselta pyytänyt yhtiökokousta”, Berner kirjoittaa sähköpostissaan.

Ylijohtaja Männikön mukaan VTV:n kanta on kuitenkin kerrottu epävirallisissa keskusteluissa liikenneministeriön ja Finavian kanssa. ”Mitään virallista raporttia tai muistiota tästä [yhtiökokouksen järjestämisvaatimuksesta] ei ole”, Männikkö sanoo.

Berner korostaa, että vuoden 2011 osalta päätös kanteiden nostamisesta voidaan tehdä, kun pyydetyt lisäselvitykset on saatu. Hänen mukaansa päätös tehdään yhtiön hallituksessa tai yhtiökokouksessa vuoden 2016 aikana.

Vuoden 2010 osalta kanneoikeus vanhenee vuoden vaihteessa, joten aikaa niistä päättämiseen yhtiökokouksessa on pari päivää. Nyt voimassa on hallituksen päätös olla nostamatta kanteita.

Finavia on kokonaan valtion omistama yritys, joten yhtiökokouksen järjestäminen olisi nopeaa. Finavian omistajaohjauksesta vastaava ministeri Berner hallitsee 100 prosenttia äänistä.

”Yhtiökokouksen pitäminen on kaikkien osapuolten kannalta läpinäkyvin tapa. En osa yhtään spekuloida syitä sille miksi yhtiökokousta ei ole järjestetty, mutta tämäkin tullaan käymään tarkastuksessa läpi”, ylijohtaja Männikkö sanoo.

Hänen mukaansa ministeriö ja Finavia ovat kuitenkin käyneet avoimesti läpi johdannaisiin liittyviä kysymyksiä. Yhtiö otti niistä yhteyttä VTV:hen oma-aloitteisesti vuonna 2012.

Finavian hallitus päätti ensin viime syyskuussa, että se nostaa kanteet entistä johtoa ja hallitusta vastaan. Minimikokoon eli kolmeen kutistunut hallitus perui kuitenkin päätöksen 9. joulukuuta.

Hallitus päätti, että Finavia ei nosta kanteita yhtiön entistä johtoa ja hallitusta vastaan vuosina 2009–2011 tehdystä ja 34 miljoonan euron tappiot aiheuttaneista johdannaisista. Samana päivänä oli Finavian yhtiökokous, jolloin Bernerillä olisi ollut mahdollisuus ottaa asia päätettäväkseen.

Finavian hallituksesta lähti syyskuussa hallituksen puheenjohtaja ja yksi jäsen, koska he eivät hyväksyneet Bernerin ja liikenneministeriön tapaa puuttua hallituksen työskentelyyn johdannaissotkujen selvittelyssä. Hallituksen eronnut puheenjohtaja Riitta Tiuraniemi sanoi eronsa jälkeen, että omistajaohjaus oli "hyvän hallinnon vastaista".

Perumisten ja hallituserojen jälkeen valtiontalouden tarkastusvirasto päätti järjestää Finaviassa ja liikenneministeriössä harvinaisen laillisuustarkastuksen.

”Käymme läpi muun muassa sen, millaista omistajaohjeistusta ministeri on virkamiesten kautta yhtiölle antanut sekä menettelytavat”, Männikkö kertoo.

Finavian hallitus päätti joulukuussa lisäksi, että se luopuu kanteista entistä tilintarkastusyhtiötään Deloitte & Touchea vastaan. Alun perin Finavia vaati Deloitteilta korkeintaa 70 miljoonan euron korvauksia.

Sopimus on salainen, mutta HS:n tietojen mukaan Finavian saama hyvitys on nimellinen eli joitakin ilmaisia tilintarkastustunteja.

Ylijohtaja Männikkö muistuttaa, että toimitusjohtajan ja hallituksen vastuu ovat erilaista.

”Toimitusjohtaja vastaa varainhoidon järjestämisestä ja hallitus vastaa varainhoidon valvonnan järjestämisestä. Jos hallitus vaihtuu kesken kaiken, vastuun kohdentaminen voi olla hankalaa. Toimitusjohtajan osalta se on selväpiirteisempää”, Männikkö sanoo.

Männikön mukaan VTV ei ota kantaa, mitä Finavian pitäisi päättää kanteista.

”Kunhan asia asianmukaisesti valmistellaan ja harkitaan”, Männikkö sanoo.

Yksi tarkastettava kysymys on se, että miksi Finavia ei ole nostanut 2010-kanteita varmuuden vuoksi ennen määräaikaa. Kanteet voi perua, jos ne osoittautuvat aiheettomiksi.

VTV on kiinnittänyt erityishuomiota lentokenttäyhtiö Finaviaan sen painoarvon vuoksi. ”Yhtiöllä on infrastruktuurin kannalta merkittävä tehtävä”, Männikkö sanoo.

Johdannaisista aiheutui valtionyhtiö Finavialle kaikkiaan 34 miljoonan euron tappiot. Finavia ei kerro tarkkaan, miten tappiot eri vuosille jakautuvat.

Finavian toimitusjohtaja Kari Savolainen suostuu sanomaan, että tappiot vuodelta 2010 ovat ”ykkösmiljoonia” eli noin ”viiden miljoonan euron suuruusluokassa”. Ylivoimaisesti suurin osa tappioista eli ”vähintään” 27 miljoonaa ajoittuu siis vuodelle 2011, Savolainen arvioi.

Myös lukumääräisesti Finavia teki eniten korkojohdannaisia vuonna 2011 eli yhteensä yhdeksän kappaletta, 2010 neljä kappaletta ja vuonna 2009 yhden. Kaikki osoittautuivat myöhemmin tarpeettomiksi ja valtionyhtiön kannalta erittäin huonoiksi pelimerkeiksi.

E) Yle Uutiset 29.12.2015, Berner: Tarkastus Finavian johdannaistappioista on veronmaksajien etu

Selvitys valmistuu kesään mennessä

Valtiontalouden tarkastusvirasto tekee siis erillisen laillisuustarkastuksen Finavian tappioista ja siihen liittyvistä päätöksentekoketjuista. Työ alkaa tiedonkeruulla yhteistyössä Finavian ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa.

Yleensä tarkastukset valmistuvat 6–18 kuukauden sisällä. Finavian tarkastus saataneen valmiiksi ensi kesään mennessä.

– Olennaista tässä on se, että ylipäätään on tehty spekulatiivista johdannaiskauppaa valtion riskillä. Se riski on ollut periaatteessa ääretön. Haluamme varmistaa, että asia selvitetään loppuun asti, sanoo ylijohtaja Marko Männikkö VTV:n tuloksellisuustarkastuksen ja finanssipolitiikan tarkastuksen yksiköstä.

Männikön mukaan nyt on vielä yksi vuosi aikaa toimenpiteille vuoden 2011 tapahtumista. Suurimmat tappiot tehtiin nimenomaan tuolloin.

F) Kauppalehti 14.1.2016, Tarkastusvirasto selvittää Finavia-vastuut nopeasti

Valtiontalouden tarkastusvirasto pyrkii selvittämään mahdollisimman nopeasti, ovatko lentokenttäyhtiö Finavian korjaavat toimet johdannaisjärjestelyiden selvittämiseksi olleet riittävät ja asianmukaiset.

”Tarkkarajaista aikataulua ei ole, mutta lähdemme liikkeelle heti ja pyrimme toimimaan mahdollisimman nopeasti”, johtava lainsäädäntöasiantuntija Matti Vedenkannas Valtiontalouden tarkastusvirastosta sanoo.

Vedenkannaksen mukaan samassa yhteydessä selvitetään Finavian hallituksessa joulun alla tapahtuneet muutokset ja niiden liittymäkohdat omistajaohjaukseen.

Finavian hallituksen puheenjohtaja Riitta Tiuraniemi jätti yhtiön liikenneministeri Anne Bernerin (kesk) puututtua Finavian asioihin, minkä jälkeen yhtiön hallitus luopui kanteista Finavian entistä johtoa ja hallitusta kohtaan, ja teki sovinnon tilintarkastusyhtiö Deloitten kanssa.

Talouselämä-lehden haastattelussa Tiuraniemi sanoo Bernerin ohjanneen ja painostaneen hallitusta (30.12.2015).

Liikenneministeri Berner haukkui puolestaan keskiviikkona politiikan toimittajien lounaalla Tiuraniemen johtaman Finavian hallituksen. Hänestä Finavia ehti nostaa kanteita joka suuntaan selvittämättä niiden välisiä suhteita (HS. 13.1.).

Berner vie edellisen hallituksen vastuuvapausasian kevään 2016 yhtiökokoukseen.

Spekulatiiviset johdannaisjärjestelyt tehtiin vuosina 2009-2011. Valtiontalouden tarkastusviraston raportin mukaan vuoden 2009 tilinpäätöksessä olisi pitänyt esittää tiedot noin 160 miljoonan nimellisarvoisista johdannaisista. Näin ei tehty. Johdannaisista on tullut 34 miljoonan euron tappiot.

Valtiontalouden tarkastusviraston Vedenkannaksen mukaan itse johdannaisjärjestelyt on pidettävä erillään niiden aiheuttamista tappioista.

”Laillisuustarkastuskin fokusoituu näiden johdannaisjärjestelyiden selvittelyihin; mitä on tehty ja onko toimittu asianmukaisesti ja riittävästi”, Vedenkannas sanoo.

Ja tämä koskee myös ministeri Bernerin menettelytapaa?

”Kyllä tämä omistajaohjaus liittyy toimien selvittämiseen”, Vedenkannas sanoo.

Finavia on tehnyt Finanssivalvonnalle tutkintapyynnön, jossa se syyttää pankkeja johdannaisten myymisestä yhtiölle. Finavian hallituksessa istui johdannaispäätösten aikaan varatuomari Pirkko Juntti, joka istuu nyt Finanssivalvonnan johtokunnassa pohtimassa toisessa roolissa vastuukysymyksiä.

Vedenkannas ei osaa ottaa kantaa Juntin kaksoisrooliin.

”Tuo on uusi tieto minulle. En voi ottaa kantaa, muodostuuko (siitä) intressiristiriitaa tai esteellisyyttä”, hän toteaa.

Johdannaisjärjestelyiden aikaan omistajaohjausvastuu oli keskustan ministeri Anu Vehviläisellä.

G) STT, viitannut Iltalehti 26.5.2016, Valtiontalouden tarkastusviraston raportti moittii Berneriä

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) raportti moittii liikenne- ja viestintäministeri Anne Berneriä (kesk.) Finavian toimintaan puuttumisesta, kertoo Iltalehti. Lehden mukaan Bernerin todetaan puuttuneen Finavian toimintaan vastoin lähes kaikkia omistajaohjauksen pelisääntöjä.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on lehden mukaan saanut nähtäväkseen VTV:n alustavan raportin. VTV:n viestintäpäällikkö Päivi Suihkonen sanoo STT:lle, että tarkastusvaliokunta ei ole saanut vielä tarkastuskertomusluonnosta, mutta VTV:n ylijohtaja Marko Männikkö ja johtava lainsäädäntöasiantuntija Matti Vedenkannas ovat olleet tarkastusvaliokunnassa kuultavina.

– Tarkastuskertomusluonnos on lausunnoilla tarkastuskohteilla. Tarkastusvaliokunta ei ole sitä vielä saanut, koska se ei ole valmis, Suihkonen sanoo.

VTV saa lausunnot ensi viikon perjantaihin mennessä. Tarkastuskertomus julkistetaan ennen juhannusta.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Eero Heinäluoma (sd.) oli torstaina asiasta niukkasanainen, eikä kommentoinut tietoja raportin sisällöstä.

– Nyt odotetaan, että raportti on kokonaisuudessaan valmis virastolta. Sen jälkeen kun se on valmis ja myös julkistettu, niin sitten valiokunta palaa asiaan, Heinäluoma sanoi.

Hän ei halunnut arvioida valiokunnan mahdollisia jatkotoimia asiassa.

Berner kertoo tiedotteessaan kertovansa johdannaisasian jatkokäsittelystä ensi tiistain yhtiökokouksen jälkeen. VTV:n lisäksi Finanssivalvonta ja poliisi selvittävät Finavian johdannaissopimusten vastuukysymyksiä. Finanssivalvonta ja poliisi tutkivat pankin ja yhtiön entisen johdon vastuita johdannaissopimusten tekemisessä.

Finavian sotkussa on kyse vuosien 2009–2011 johdannaiskaupoista, joista Suomen lentokenttiä operoivalle yhtiölle on tullut yhteensä 34 miljoonan euron tappiot. VTV:n laillisuustarkastuksessa on kyse Finavian ja ministeriön toiminnasta. Tarkastus koskee sitä, olisiko miljoonatappiot tuottaneiden sopimusten aikana toimineita toimitusjohtajaa, hallitusta ja tilintarkastajaa vastaan pitänyt käydä oikeusprosessi. Samalla selvitetään Bernerin omistajaohjaustoiminta

H) STT, viitannut Pohjolan Sanomat 17.6.2016

Finavian johdannaisvyyhdin puinti jatkuu tiistaina, kun Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV julkistaa yhtiötä koskevan laillisuustarkastuksen. VTV arvioi Finavian toimien riittävyyttä ja valtio-omistajan omistajaohjausta johdannaissotkun selvittelyssä.

Ylijohtaja Marko Männikkö VTV:stä kertoo, että tarkastus käy läpi toimien asianmukaisuutta.

– Me emme ota kantaa ratkaisujen tarkoituksenmukaisuuteen, vaan käymme läpi menettelytapoja.

Lentokenttien toiminnasta vastaava Finavia teki vuosina 2009–2011 johdannaiskauppoja, joista tuli tappiota 34 miljoonaa euroa. VTV:n selvitys koskee sitä, millaisiin toimiin yhtiö ja liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyivät, kun johdannaisten käyttö todettiin vuoden 2013 tuloksellisuustarkastuksessa ohjeiden vastaiseksi.

Eri viestimet ovat kertoneet nimettömiin lähteisiin vedoten, että VTV:n raportti moittii liikenne- ja viestintäministeri Anne Berneriä (kesk.) puuttumisesta Finavian toimintaan johdannaissotkun selvittelyssä.

Finavian hallitus aloitti johdannaissotkun vuoksi jo oikeustoimet tilintarkastajaa vastaan, mutta luopui niistä joulukuun 2015 alussa. Vuoden 2010 osalta kanteiden nostamisen määräaika umpeutui vuoden lopussa. Yhtiön hallituksen puheenjohtaja Riitta Tiuraniemi erosi tehtävästään joulukuun alussa vastalauseeksi Bernerin toiminnalle yhtiön ohjauksessa.

Tarkastusvaliokunta pui raporttia

Männikkö ei halua kommentoida mediatietoja, koska raporttia ei ole vielä julkaistu. Virasto julkistaa raportin ja johtopäätösten teko jää muille, kuten muissakin VTV:n kertomuksissa ja selvityksissä, Männikkö sanoi. Niitä käsittelee pääsääntöisesti eduskunnan tarkastusvaliokunta.

– Tarkastusvaliokunta voi ottaa minkä tahansa meidän kertomuksen tai muunkin tehtäviinsä kuuluvan asian käsittelyyn.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Eero Heinäluoma (sd.) kertoi STT:lle, että valiokunta paneutuu raporttiin julkistamisen jälkeen. Valiokunta palaa tarvittaessa myöhemmin Finavian omistajaohjaukseen ja valtionyhtiöiden riskienhallintaan.

I) Keskisuomalainen 18.6.2016, Finavian johdannaisvyyhdin puinti jatkuu

Finavian johdannaisvyyhdin puinti jatkuu tiistaina, kun Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV julkistaa yhtiötä koskevan laillisuustarkastuksen. VTV arvioi Finavian toimien riittävyyttä ja valtio-omistajan omistajaohjausta johdannaissotkun selvittelyssä.

Ylijohtaja Marko Männikkö VTV:stä kertoo, että tarkastus käy läpi toimien asianmukaisuutta.

– Me emme ota kantaa ratkaisujen tarkoituksenmukaisuuteen, vaan käymme läpi menettelytapoja.

Lentokenttien toiminnasta vastaava Finavia teki vuosina 2009–2011 johdannaiskauppoja, joista tuli tappiota 34 miljoonaa euroa. VTV:n selvitys koskee sitä, millaisiin toimiin yhtiö ja liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyivät, kun johdannaisten käyttö todettiin vuoden 2013 tuloksellisuustarkastuksessa ohjeiden vastaiseksi.

Eri viestimet ovat kertoneet nimettömiin lähteisiin vedoten, että VTV:n raportti moittii liikenne- ja viestintäministeri Anne Berneriä (kesk.) puuttumisesta Finavian toimintaan johdannaissotkun selvittelyssä.

Finavian hallitus aloitti johdannaissotkun vuoksi jo oikeustoimet tilintarkastajaa vastaan, mutta luopui niistä joulukuun 2015 alussa. Vuoden 2010 osalta kanteiden nostamisen määräaika umpeutui vuoden lopussa. Yhtiön hallituksen puheenjohtaja Riitta Tiuraniemi erosi tehtävästään joulukuun alussa vastalauseeksi Bernerin toiminnalle yhtiön ohjauksessa.

Tarkastusvaliokunta pui raporttia

Männikkö ei halua kommentoida mediatietoja, koska raporttia ei ole vielä julkaistu. Virasto julkistaa raportin ja johtopäätösten teko jää muille, kuten muissakin VTV:n kertomuksissa ja selvityksissä, Männikkö sanoi. Niitä käsittelee pääsääntöisesti eduskunnan tarkastusvaliokunta.

– Tarkastusvaliokunta voi ottaa minkä tahansa meidän kertomuksen tai muunkin tehtäviinsä kuuluvan asian käsittelyyn.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Eero Heinäluoma (sd.) kertoi STT:lle, että valiokunta paneutuu raporttiin julkistamisen jälkeen. Valiokunta palaa tarvittaessa myöhemmin Finavian omistajaohjaukseen ja valtionyhtiöiden riskienhallintaa

J) Iltalehti 21.6.2016, VTV:n raportti julki: Bernerille moitteet - ministeriö pimitti lausuntoja

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antaa liikenne- ja viestintäministeriölle moitteita sen tavasta hoitaa Finavian johdannaiskaupoista kertyneitä tappioita.

Finavian johdannaiskaupat aiheuttivat yhtiölle noin 34 miljoonan euron tappiot. Yhtiö nosti asiasta kanteet entistä hallitusta, yhtiön kahta ex-johtohenkilöä ja tilintarkastustoimistoa kohtaan, mutta perui aikeensa liikenne- ja viestintäministeriön ja erityisesti liikenne- ja viestintäministeri Anne Bernerin (kesk) annettua omistajaohjausta.

VTV:n tiistaiaamuna julkistaman laillisuustarkastuksen mukaan "liikenne- ja viestintäministeriön toiminta ei kaikilta osin vastaa valtionyhtiöiden hyvää hallintotapaa".

VTV toteaa ministeriön puuttuneen Finavian operatiiviseen toimintaan tilintarkastusyhteisön ja Finavian kanssa solmitun sovintosopimuksen valmistelussa sekä aikaisempaan johtoon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimusten luopumisen osalta.

- Kieltäessään Finavian hallitusta nostamasta kanteita syksyllä 2015 ministeriö aiheutti kysymysten ratkaisemisessa kiiretilanteen, mikä heikensi yhtiön johdon tosiasiallista harkintavaltaa, VTV:n raportissa kirjoitetaan.

VTV:n mukaan ministeriö ei myöskään toimittanut Finavialle asiantuntijalausuntoja, joissa puollettiin kanteiden nostamista. VTV:n ylijohtaja Marko Männikkö ei halunnut tiistaina spekuloida miksi juuri kyseiset asiakirjat unohtuivat ministeriön pöydälle.

- Kyseessä on kaksi asiantuntijalausuntoa. Niiden mahdollinen julkistaminen on ministeriön asia, Männikkö totesi.

"Ministeriö kielsi"

VTV:n raportissa ei suoraan mainita liikenne- ja viestintäministeri Anne Berneriä (kesk), mutta moitteet kohdistuvat ministeriön lisäksi häneen. Berner on aikaisemmin myöntänyt puuttuneensa suoraan Finavian toimintaan tappiollisten johdannaiskauppojen käsittelyssä.

- Aineiston perusteella on selvää, että omistaja (eli ministeriö) kielsi yhtiötä etenemästä kanneasiassa, ylijohtaja Männikkö kuvaili aamun tiedotustilaisuudessa.

Hän ei kuitenkaan halunnut kommentoida tarkemmin ministeri Bernerin roolia.

- Emme koskaan ota kantaa yksittäisten henkilöiden toimintaan.

Iltalehden tietojen mukaan Männikkö olisi kuitenkin käydessään toukokuussa eduskunnan tarkastusvaliokunnan kuultavana puuttunut nimenomaan Bernerin toimintaan. Tätä Männikkö ei suostunut kommentoimaan.

Berner on aikaisemmin kertonut julkisuudessa, että Finavian hallitus olisi tehnyt kaksi vastakkaista päätöstä liittyen johdannaiskauppojen selvittelyyn ja siksi ministeriön oli annettava omistajaohjausta yhtiölle. VTV:n mukaan vastakkaisia päätöksiä ei kuitenkaan ole tehty.

Männikkö ei halunnut pohtia mistä varsin suuri näkemysero johtuu, vaan vetosi ettei hän voi kertoa julkisesti kaikkea laillisuustarkastuksen sisältöä.

- En haluaisi muotoilla vastausta niin, että ministeriö olisi valehdellut. Meillä on erilaiset näkemykset, Männikkö vastasi kysymykseen ministeri Bernerin puheiden totuudenmukaisuudesta.

K) Yle Uutiset 21.6.2016, Ministeriö ja tarkastusvirasto täysin eri mieltä Finaviasta – kolme keskeistä kysymystä johdannaissotkusta

3. Onko tarkastusviraston mieli muuttunut?

Ministeri Bernerin mukaan valtiontalouden tarkastusvirasto arvioi vielä syksyllä 2015, että Finavian entisiä johtajia koskevista kanteista tehtävillä päätöksillä on liikkumavaraa. Bernerin mukaan ministeriössä luotettiin tarkastusviraston antamaan asiantuntija-arvioon.

VTV:n ylijohtaja Marko Männikkö arvioi, että kyse on tulkintaeroista osapuolten välillä. Tarkastusvirasto ei ole ottanut Männikön mukaan kantaa siihen mihin lopputulokseen asiassa olisi pitänyt päätyä, vaan tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota ainoastaan menettelytapaan.

L) HS 21.6.2016, Valtiontalouden tarkastaja antoi ministeri Bernerille moitteet Finavian omistajaohjauksesta

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antoi odotetusti moitteet liikenneministeriölle ja käytännössä liikenneministeri Anne Bernerille (kesk). VTV:n mukaan liikenneministeriön omistajaohjaus valtionyhtiö Finaviaa kohtaan on ollut ”osittain epäasianmukaista” eli ministeriö on puuttunut yhtiön hallituksen toimintaan epäasianmukaisella tavalla.

(14)

Tarkastusviraston moitteet kohdistuvat ensinnäkin siihen, että ministeriö ei toimittanut yhtiölle asiantuntijalausuntoja, joissa puollettiin kanteiden nostamista Finavian johdannaissotkussa.

Toinen VTV:n moite koskee sitä, että ministeriö oli ilmoittanut yhtiölle, että sen ei tule edetä kanteiden nostamisessa yhtiön entistä johtoa kohtaan loka–marraskuussa 2015. Kolmanneksi ministeriö on ollut aloitteellinen sovintoneuvotteluiden aloittamisessa Finavian tilintarkastusyhtiön kanssa.

VTV:n ylijohtaja Marko Männikkö sanoi aamun tiedotustilaisuudessa, että valtion omistajaohjausta tulee kehittää. Silloin ”tulee ottaa kantaa sallitun ja epäasianmukaisen ohjauksen rajanvetoon”.

”Omistaja voi käyttää hyvin laajasti valtaa, jos se on läpinäkyvää. Yhtiökokouksella omistaja voi ottaa päätöksen itselleen ja se olisi ollut läpinäkyvä käytäntö”, Marko Männikkö sanoi tiedotustilaisuudessa.

Kyse on siis käytännössä siitä, kuinka paljon ministeri voi puuttua valtionyhtiön hallituksen operatiiviseen toimintaan yhtiökokouksen ulkopuolella. Liikenneministeri Anne Berner on julkisuudessa kiistänyt sekaantuneensa epäasiallisesti Finavian hallituksen toimintaan ja kiistänyt kieltäneensä kanteiden nostamisen.

Valtiontalouden tarkastajien mukaan ministeriö puuttui selkeästi Finavian hallituksen työskentelyyn ja vei siltä päätösvaltaa.

”Kieltäessään Finavian hallitusta nostamasta kanteita syksyllä 2015 ministeriö aiheutti kysymysten ratkaisemisessa kiiretilanteen, mikä heikensi yhtiön johdon tosiasiallista harkintavaltaa”, valtiontalouden tarkastajat moittivat.

Itse valtionyhtiön eli Finavian toiminnasta tarkastajat eivät löytäneet huomautettavaa. VTV:n mukaan yhtiön korjaavat toimenpiteet ovat olleet asianmukaisia ja päätökset ovat perustuneet riittävään selvitykseen.

M) Iltasanomat 21.6.2016, Tarkastusvirasto moittii ministeriötä Finavia-toimista – Berner kiistää

Omistajaohjauksesta vastannut liikenne- ja viestintäministeriö on puuttunut epäasiallisesti Finavian yhtiön hallituksen toimintaan johdannaiskauppa-asiassa, linjaa Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV.

Ministeriö puuttui Finavian toimintaan tilintarkastusyhtiön ja Finavian kanssa solmitun sovintosopimuksen valmistelussa ja aiempaan johtoon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksista luopumisessa. Finavia ja tilintarkastusyhtiö sopivat riitansa 2015.

VTV:n mukaan ministeriö ei toimittanut yhtiölle asiantuntijalausuntoja, joissa on puollettu kanteiden nostamista. Ministeriö ilmoitti yhtiölle, että sen ei tule edetä kanteiden nostamisessa. Lisäksi valtio-omistaja oli aloitteellinen sovintoneuvotteluiden aloittamisessa.

VTV:n ylijohtajan Marko Männikön mukaan valtio-omistaja voi käyttää valtaansa läpinäkyvästi esimerkiksi yhtiökokouksen avulla. Näin ei kuitenkaan menetelty.

– Se olisi ollut läpinäkyvä käytäntö, Männikkö sanoo.

N) HS 22.6.2016, Tarkastusvirasto moittii ministeri Bernerin toimia Finaviassa

VTV:n ylijohtaja Marko Männikkö sanoi tiedotustilaisuudessa, että valtion omistajaohjausta tulee kehittää. Silloin pitää hänen mielestään ottaa kantaa kantaa sallitun ja epäasianmukaisen ohjauksen rajanvetoon.

”Omistaja voi käyttää hyvin laajasti valtaa, jos se on läpinäkyvää. Yhtiökokouksella omistaja voi ottaa päätöksen itselleen, ja se olisi ollut läpinäkyvä käytäntö”, Männikkö sanoi.

Lentokentäyhtiö Finavian toiminnasta tarkastajat eivät löytäneet huomautettavaa. VTV:n mukaan yhtiön korjaavat toimenpiteet ovat olleet asianmukaisia ja päätökset ovat perustuneet riittävään selvitykseen.